VALG

Bokmål

Du er av interesse –

Gode råd til deg som stiller til valg

Utarbeidet av Etterretningstjenesten, Nasjonal sikkerhetsmyndighet og Politiets sikkerhetstjeneste.

Innhold

Norge – et tillitsbasert samfunn 5

Din informasjon – ditt ansvar 5

Du er av interesse 5

Kjenn dine verdier 8

Når bør du be om rådgivning? 10

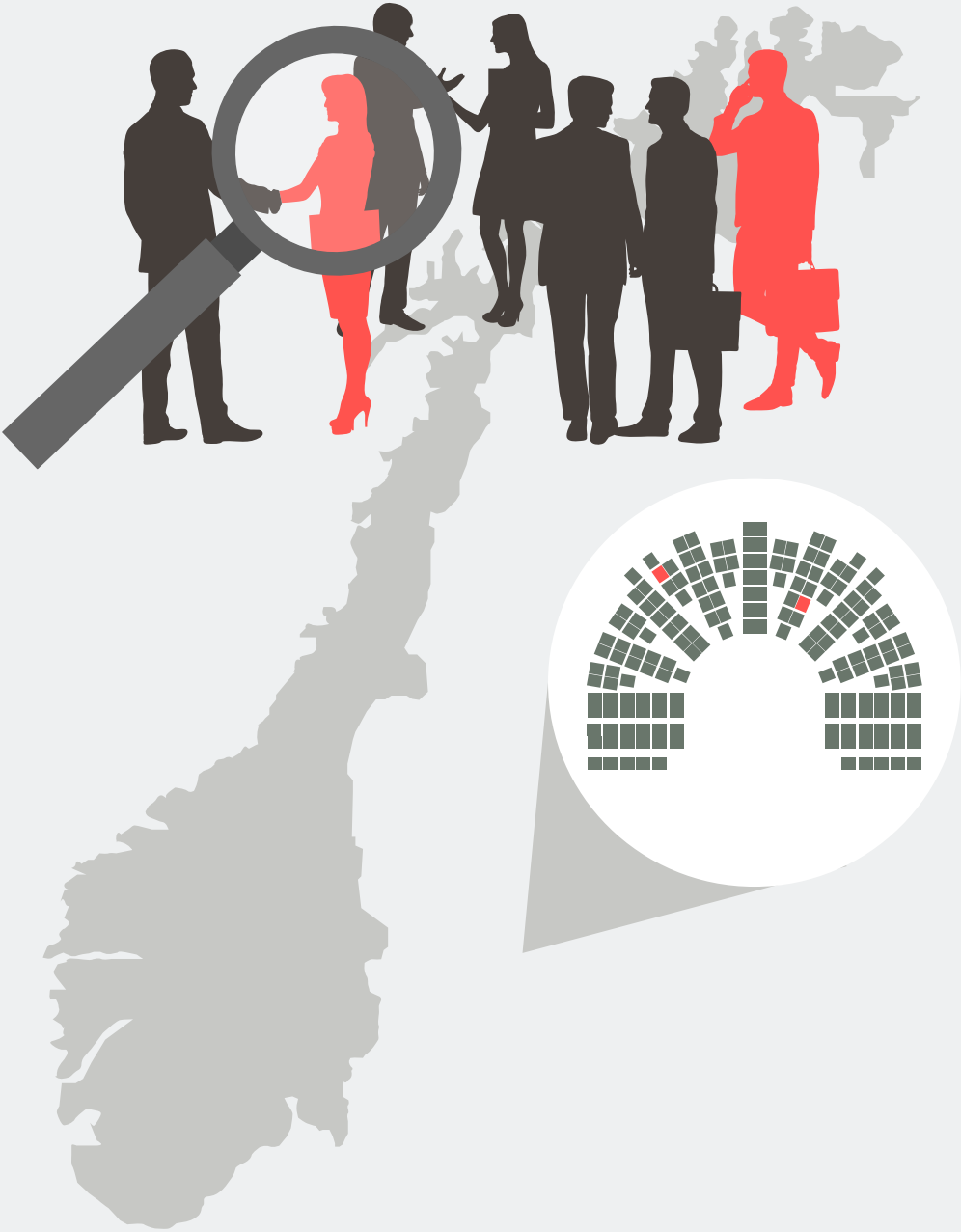

Norge – et tillitsbasert samfunn

Det siste året har det vært økt oppmerksomhet rundt faren for at fremmede stater prøver å påvirke politiske prosesser i andre land. Påvirkning kan i denne konteksten defineres som en utenlandsk, statlig initiert, fordekt og tilsiktet aktivitet for å oppnå et mål som på kort eller lang sikt kan svekke norske interesser til fordel for en annen stat. Slik påvirkning kan rettes mot valgsystemet og gjennomføringen av valget, mot politiske aktører eller mot velgerne og holdninger i befolkningen.

Vi har et velfungerende og stabilt demokratisk system og et samfunn preget av åpenhet. Det bidrar til robusthet både i institusjonene og hos enkeltpersoner med politiske verv. Norge har dermed et godt utgangspunkt for å stå imot forsøk på slik påvirkning av innenrikspolitiske prosesser. Samtidig skal vi ikke være naive.

Fremmede stater vil kunne søke informasjon om og påvirke norske politikere, politiske prosesser eller forhold. Her kan hver og en av oss bidra til å sikre sensitiv informasjon om oss selv, politiske prosesser samt å håndtere eventuell slik påvirkning.

Din informasjon – ditt ansvar

Du må selv bidra til å beskytte egen informasjon og de verktøyene du bruker for å kommunisere. Hva du selv gjør har betydning for din egen integritet og evne til å kommunisere trygt og sikkert. Det er viktig at du har kunnskap om hvordan du kan håndtere situasjoner som kan innebære risiko. Dette kan være situasjoner knyttet til menneskelige relasjoner og bruk av digitale verktøy.

Du er av interesse

Fremmede staters etterretningstjenester driver målrettede operasjoner i Norge. Særlig der man har motstridende eller konkurrerende interesser. Som politiker betyr det at du må regne med at fremmede staters etterretningstjenester kan være interessert i deg som et ledd i sin virksomhet. For å nå sine mål bruker de både åpne og skjulte metoder. Detaljert kunnskap om deg, både som privatperson og politiker kan ha høy verdi. Etterretningstjenestene er dyktige til å skape relasjoner mellom mennesker, blant annet gjennom hyggelige og naturlige møter. Noe så tilsynelatende banalt som din kontaktliste på telefonen kan interessere etterretningstjenester. Senere kan denne relasjonen utnyttes negativt.

FALSK E-POST

Det sendes stadig ut e-post som utgir seg for å komme fra kjente selskaper, for eksempel kan det se ut som om det sendes ut en faktura. I noen tilfeller vil det installeres skadevare på maskinen hvis du klikker på en lenke eller åpner vedlegg, mens i andre tilfeller er de ute etter å skaffe seg informasjon om deg, for eksempel påloggingsinformasjon og annen informasjon som kan utnyttes videre.

MENNESKELIG TILNÆRMING

En norsk politiker kommer i snakk med en diplomat, delegasjonsmedlem eller næringsdrivende. Senere inviteres politikeren på lunsj. Lunsjen følges opp med flere møter over en lengre periode. Politikeren bes om informasjon om andre i partiet eller et konkurrerende parti. Det kan være av personlig karakter eller jobbrelatert. Vedkommende ber også politikeren legge til rette for møter med ledelsen i partiet eller andre interessante parter. Utenlandske aktører som nevnt i eksemplet kan være tilknyttet eller utnyttet av landets etterretningstjeneste. Dette er en vanlig måte å operere på i Norge.

Sårbarheter utnyttes

Fremmede stater forsøker kontinuerlig å ta seg inn i datasystemer for å hente ut informasjon, eller ta kontroll over systemer. Sentralt i slike virkemidler står ofte såkalte innsidere. Med dette menes personer som allerede har en lovlig tilgang til informasjonen og systemene. Det å lure mennesker til å skaffe seg slik tilgang er noe som skjer daglig.

Den enkleste metoden for å ta seg inn i datasystemer er å få mottakere av e-poster til å åpne vedlegg eller lenker som starter det teknologiske angrepet. Kunnskap om f.eks. sensitiv og privat informasjon eller politiske standpunkt kan utnyttes.

Kjenn dine verdier

Vit hva som er sensitiv informasjon for deg og ditt parti

- Hvilken informasjon har den største verdien og den mest alvorlige konsekvensen hvis andre fikk tilgang?
- Hvem kan du dele slik informasjon med og hvem skal den ikke deles med?

Behandle sensitiv informasjon med forsiktighet

- Tenk over hva du sier og hvem som lytter – både på telefon og i det offentlige rom.
- Forsikre deg om identiteten til de du kommuniserer med.
- Enkelte temaer eller saker bør ikke diskuteres på telefon eller sendes via vanlig e-post eller SMS.
- Når noe er sensitivt, bør møter gjennomføres uten pc, mobil, og smartklokker til stede.
- Bruk krypteringsløsninger for elektronisk kommunikasjon.

Beskytt egen mobiltelefon, nettbrett og PC

- Ikke lån bort ditt elektroniske utstyr til andre.
- Hold elektronisk utstyr oppdatert med siste versjon av programvare.
- Ikke gi andre tilgang til din pc, mobiltelefon, minnepinne eller annet elektronisk utstyr.

Beskytt dine digitale tjenester

- Bruk flerfaktor autentisering (bruk av passord i kombinasjon med SMS, kodebrikke eller lignende) der hvor det tilbys.
- Bruk forskjellige passord for hver tjeneste.

E-post

- Vær kritisk til lenker og vedlegg i e-post som du mottar.
- Er du usikker på om du bør åpne et vedlegg eller en link – vurder om det er strengt nødvendig.
- Ta kontakt med avsender via telefon/annet om du er i tvil.
- Gjør gjerne et internettsøk på informasjonen uten å åpne linken/vedlegget.
- Rapporter mistenkelige e-poster til egen partiorganisasjon, tillitsvalgt for din liste eller arbeidsgiver.

Sosiale medier

- Bruk personverninnstillingene til å beskytte tilgang og synlighet etter ditt behov.
- Vær bevisst på hva du legger ut om deg selv og andre.
- Vær kritisk til det som kan være falske nyheter – unngå å spre videre.
- Slå av informasjon om hvor du befinner deg om du absolutt ikke trenger å bruke det.
- Si fra til andre at du ikke ønsker at de skal tagge/merke deg på sosiale medier
- Søk om verifisering av Twitter-kontoer og andre tilsvarende tjenester som tilbyr dette. Det øker kontoens kredibilitet betraktelig. Husk å benytte et meget sterkt passord.

På reise

- Unngå å koble deg opp til offentlige trådløse nett. Bruk mobildata eller mobilt bredbånd.
- Dersom du reiser til utsatte land, bør du ikke ta med din vanlige mobiltelefon, PC eller nettbrett. Dette er for eksempel land som Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med.

Når bør du be om rådgivning?

Ta kontakt med din partiorganisasjon, tillitsvalgt eller din arbeidsgiver om du skulle oppleve hendelser som:

- Mottak av e-poster som er mistenkelige
- Tekniske uregelmessigheter i digitalt utstyr
- Tap av mobiltelefon, pc og nettbrett
- Tap av sensitiv informasjon
- Målrettet tilnærming
- Misbruk av dine profiler i sosiale medier
- Spredning av falsk informasjon

Dersom du tror du er utsatt for et digitalt angrep, påvirkning eller tilnærming fra fremmede stater bør du så raskt som mulig informere og diskutere saken med din nærmeste leder. Om du fortsatt er bekymret?

Ta kontakt med relevante myndigheter som Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) eller lokalt politi.

MISTENKLIG E-POST

- Sjekk om avsenderen er riktig. Eks: Feilstavet, slutter på .com i stedet for .no, bruker gmail eller yahoo i stedet for jobb-e-post
- Hvis du kjenner avsender, men er usikker – ring vedkommende og sjekk om de faktisk har sendt deg noe
- Er det for godt til å være sant så er det gjerne det – bruk sunn fornuft!

Denne brosjyren er utarbeidet av Etterretningstjenesten, Nasjonal sikkerhetsmyndighet og Politiets sikkerhetstjeneste på oppdrag fra Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet, koordinert og finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet